

"Невладиниот сектор може да се подели во неколку сектори. Првите се оние кои се активни, но низ насочувањето на своите средства и активности креираат некаква политика, која се поклопува со нивните главни цели. Вториот тип вакви организации се оние кои многу често служат за лична промоција на носителите на нивните активности, па што е и јавна тајна, и за различни материјални трансакции. Третиот тип се оние кои најчесто постојат на хартија и не развиваат некоја позначајна активност", истакнува угледниот професор на Катедрата по социологија при Филозофскиот факултет во Скопје, д-р Јован Корубин.

Д-Р ЈОВАН КОРУБИН, СОЦИОЛОГ

■ Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

ШТОМ СЕКНАА ПАРИТЕ ИСЧЕЗНАА И ХУМАНИТАРЦИТЕ!?

Ефектот од работата на невладините организации во Република Македонија не се чувствува, односно не може да се измери. Тој дури е минорен, бидејќи тие не се избираат за својата независна положба. Практиката покажа дека невладините организации повеќе се "соблазнуваат" со власта, отколку што се борат за остварувањето на нивните цели и задачи. Директно или индиректно поврзаноста со владејачките гарнитури оди до таму, што несомнено го урива угледот на невладиниот сектор воопшто. Аршинот на невладините организации во Македонија е различен, односно обоен во зависност од политичкиот ветар, кој дува во оној или во овој правец. Во тој контекст сè повеќе се наметнува прашањето зошто се создаваат невладините организации? Очигледно тие служат за перење пари, за параван на одредени антидржавни активности. Во овие

ДЕЦАТА СÈ УШТЕ ГИ ЧУВСТВУВААТ ПОСЛЕДИЦИТЕ ОД НЕГРИЖАТА НА ДРЖАВАТА

ТИЕ ЛУЃЕ СЕ ЖИВИ

"Тие прават сè, но не го прават ова. Не го креваат својот глас, не прават врева за внатрешно раселените лица. Ние не сакаме да умре интересот за тие луѓе. Тие луѓе се живи. Тие се жртви на одредено несоодветно работење на државата", нагласува Најчевска, оценувајќи ја мошне негативно улогата на невладините организации кон внатрешно раселените Македонци, кои водат битка со државата, со власта и со сите други кои профитираат од нивната лоша положба, истерани од нивните огништа.

насоки мора да се бара судбината на невладиниот сектор, кој одвреме или навреме, инцидентно се јавува со соопштенија во јавноста за да прокоментира одредена политичка ситуација и истовремено, користејќи го зборот како меч, ги оцрнува личностите, институциите или партиите.

При тоа не штеди на отровните стрели, бидејќи намерно се заборава символиката, која всушност се крие во називот - невладин сектор. Оттаму, мораат да се бараат грешките, во матно да се ловат нивните заткулисни намери. Поради ова, улогата на невладините организации во општествените процеси сè повеќе создава двојна слика за нив. Непобитен е фактот дека тие најмногу никнуваат за време на кризни моменти, а потоа згаснуваат, односно "птиците умираат пеејќи" оној момент кога парите ќе секнат.

ПЕРЕЊЕТО ПАРИ

Тоа предизвикува револт, огорченост, но и губење доверба, бидејќи се сметаше дека ќе бидат опасен противник на власта која, за жал, успеа да се инфилтрира во невладиниот сектор, а потоа да оркестрира со музиката и со тоновите кои пристигнуваа од нивната адреса. Подоцна, се покажа дека оваа формула претставува најубав сегмент за перење пари, бидејќи го следеа правниот вакуум, кој се користеше за различните општествени дубиози. Затоа, наместо владејачката гарнитура да го повикува Морзеовиот SOS сигнал за помош, тоа треба да го направат невладините организации, кои мораат да се фатат за последната сламка.

Карактеристичен пример, за ефектот од нивната работа, претставува последното соопштение на Македонскиот хелсиншки комитет за човекови права и слободи, кој реагираше на три главни работи: Рамковниот договор, состојбата со внатрешно раселените лица (Македонци - жртви на кризата во 2001 година) и случајот Вранишковски. Трите работи претставуваат една целина, но ним им се посветува различно внимание. Првиот случај се наоѓа во фокусот на вниманието, но тоа се прави пост-фестумски. Вториот случај, внатрешно раселените Македонци, е забораен, бидејќи претставниците на македонската гарнитура во власта упорно не сакаат да ја преземат одговорноста (вината) за нивната положба, па така без вина раселените лица ја трпат сагата на нашите исленици во странство. Третиот пример, станува дискутабилен, бидејќи нему различно му пристапуваат сите, и власта и опозицијата, но и невладиниот сектор, кој остана нем пред фактите за кои и "боговите паѓаат на теме".

ЗА ШТО АДВОКАТИ?

Врз овој пример, го бараме ефектот на "стакленото своно", кој можеби ќе ни одговори на неколкуте посочени прашања.

"Веднаш ќе кажам дека и

покрај тоа што ги има во голем број, невладините организации во земјава, според мое мислење, не ја исполнија вистинската функција во развивањето на демократијата кај нас, особено во една поширока општествена смисла", истакнува угледниот социолог Јован Корубин, професор на Катедрата по социологија на Филозофскиот факултет во Скопје.

"Можеме да разликуваме три типа невладини организации во нашата средина. Првите се оние кои се активни, но низ насочувањето на

ниторинг на власта, би рекол дека даваат свој придонес во демократските процеси, како еден вид коректив на самата власт. Меѓутоа, моја најголема забелешка на нивното дејствување е таа дека премногу се занимаваат со екстремните поединечни случаи на остварувањето на демократските права и слободи, појавувајќи се во некаква улога на адвокати. Сметам дека нивната акција треба да биде насочена кон промоција и заштита на слободите и правата на широкиот круг граѓани, на оние нивни се-

ПРОТОКОТ НА СРЕДСТВАТА

Што мислат за Морзеовиот SOS сигнал во Хелсиншкиот комитет за човекови права и слободи?

"Државата можеше со парите кои досега ги потроши за внатрешно раселените лица, трајно да го реши проблемот. Но, најверојатно проблематичниот дел доаѓа од таму што не се признава вината на државата за да го реши проблемот, бидејќи всушност треба да ја признае вината за конфликтот од 2001 година. Значи, државата треба да си ја преземе одговорноста врз себе, а тоа е тешкиот дел, бидејќи ќе мора да ја преземе и одговорноста за сите други сегменти. Дали имавме конфликт? Како дошло до него? Можело ли да се спречи? Дали имало алтернативни решенија?", објаснува д-р Мирјана Најчевска, која ги критикува политичарите, кои не сакаат да зборуваат на оваа тема.

Поради ова, Најчевска смета дека луѓето се заморуваат во бркањето на правдината. Тоа претставува глобален проблем.

Во однос на хуманоста, прашање од морален и од етички чин, Најчевска одговара:

"Многу е мал бројот на невладини организации кои се хуманитарни. Хуманитарни невладини организации беа сите додека траеше кризата, додека имаше пари, проток на пари во невладиниот сектор".

Таа сега не гледа некоја хуманитарно дефинирана невладина организација, која остана да се бори за оваа цел. Тие прават сè, но не го прават ова. Не го кренаа својот глас, не прават врева за внатрешно раселените лица. Ние не сакаме да умре интересот за тие луѓе. Тие луѓе се живи. Тие се жртви на одредено несоодветно работење на државата", нагласува Најчевска, оценувајќи ја мошне негативно улогата на невладините организации кон внатрешно раселените Македонци, кои водат битка со државата, со власта и со сите други кои профитираат од нивната лоша положба, истерани од огништата.

ИСТОРИЈАТА НЕ ГИ ЗАБОРАВА ВАКВИТЕ СТАРИ ПРОГЛАСИ ЗА ХУМАНОСТА

своите средства и активности креираат некаква политика, која се поклопува со нивните главни цели. Вториот тип вакви организации се оние кои многу често служат за лична промоција на носителите на нивните активности, па што е и јавна тајна, и за различни материјални трансакции. Третиот тип се оние кои најчесто постојат на хартија и не развиваат некоја позначајна активност. За оние позначајните невладини организации, кои се еден вид мо-

којдневни тешкотии на кои тие наидуваат во нивното остварување", потенцира професор Корубин.

Тој им забележува на невладините организации, бидејќи се неизбалансираны во однос на нивната акција, во поглед на објективноста при оценувањето на развојот на меѓуетничките односи, при што вниманието на јавноста се свртува само кон определени аспекти на тие односи, додека други аспекти се запоставуваат.